

Nuorisoturismista nuorten kohtaamiseen – Järvenpään kaupungin nuorisopalvelujen ystävyyshaupunkitoiminnan kehittäminen. Jari Aholan opinnäytetyö Humakille 2007

JÄRVENPÄÄ JA VÁC

Ystävyyshaupunkisopimus Järvenpään ja unkarilaisen Vácin kaupungin välillä solmittiin vuonna 1984. Säännöllinen ja virallisten nuorisoryhmien vaihto alkoi kesällä 1987, jolloin nuorisoryhmät vierailivat heinäkuun aikana molemmissa maissa. Heinäkuussa toteutetut, kymmenen vuorokauden mittaiset leirit olivat melkoinen voimannäyte uuden suhteen alussa, josta selvittiin kuitenkin kunnialla.

Vác sijaitsee noin 50 kilometriä pohjoiseen Unkarin pääkaupungista Budapestissä. Sen nykyinen (2007) asukasluku on noin 50 000. Tonavan rannalla sijaitsevan Vácin asukkaista suuri osa käy rautateitse töissä Budapestissä kuten järvenpääläiset vastaavasti Helsingissä. Kaupunki tunnetaan Unkarissa paitsi lukuisista kirkoistaan ja maan suuriin lukeutuvasta vankilastaan myös laadukkaan poikkitaiteellisen Váci Világi Vigalom -kulttuurifestivaalin vuoksi.

Vuonna 1987 alkanut Järvenpään ja Vácin nuorisoyhteistyö on jatkunut säännöllisesti vuosittain toistuvana leirivaihtona. Myös urheiluseurojen, koulujen ja seurakunnan sekä Järvenpää Suomi-Unkari -seuran toteuttamaa ystävyyshoimintaa voidaan pitää poikkeuksellisen aktiivisena. Näistä paikallisen ystävyyshoiminnan rooli kaikessa kaupunkien välisessä toiminnassa on erittäin merkittävä.

Leirivaihtoa vuodesta 1987

Ensimmäiset yhteiset leirit toteutettiin kolme vuotta virallisen ystävyyshaupunkisopimuksen solmimisesta. Järvenpään 25 nuoresta ja viidestä ohjaajasta koostunut leiriryhmä teki historiallisen ensivisiitin Unkariin ja Váciin heinäkuussa 1987.

Kymmenen vuorokauden leirin päättymisestä ehti kulua vain viikko, kun Järvenpään nuoristoimi isännöi vastavierailua. Yhteistyö osapuolten välillä sujui heti mainiosti. Niin nuoren kuin aikuiset kokivat Unkarissa vietetyn ajan mieleenpainuvana ja onnistuneena. Vastuun sikäläisistä järjestelyistä kantoi Hajosz Alfred -niminen pioneeritalo.

Ohjelma poikkesi alkuvuosina nykyisestä (2007) käytännöstä, ei pelkästään leirin pituuden takia. Majoitus oli järjestetty keskellä Tonavaa sijaitsevan Szentendre-saaren leirikeskukseen. Nuoret asuivat viehättävissä hirsi- ja puumökeissä, ohjaajat omissaan. Suomalaisnuoret saivat mahdollisuuden tutustua paikallisten perheiden arkeen ja elämään asumalla näiden luona kolmen yön ajan. Lisäksi kolme leiripäivää vietettiin Balatonjärven pienessä Samardin kylässä, pioneerikylässä.

Näissä puitteissa yhteiset hetket kisailten, leikkien ja iltanuotiolla laulellen loivat hyvät edellytykset kansainvälisten kontaktien syntymiselle. Vácilaisten ensimmäinen leiri Järvenpäässä ja Suomessa toimi myös varsin mallikkaasti. Kun jo lentoasemalla ryhmää vastassa oli vajaa viikko sitten viimeksi nähty joukko tuttuja, oli asettuminen helppoa.

Vácilaiset saapuvat Järvenpäähän

30 hengen vácilaisryhmä majoittui Järvenpään seurakuntaopistolla, osa leiriajasta yövyttiin perheissä – kuten Vácissa. Ystävyyshaupungin lisäksi vieraat saivat tutustua Suomenlahden saaristoon Kotkan edustalla sekä Pohjois-Karjalaan ja Saimaan alueeseen. Unkarissa leireilleitä nuoria ja ohjaajia osallistui järjestelyihin jonkin verran. Päävastuun isännöinnistä kantoi kaksi kaupungin nuorisotyöntekijää.

Vaikka saman kesän aikana toteutettu leirivaihto onnistui hyvin, päädyttiin kaupungin nuorisoviranomaisten välisissä neuvotteluissa ratkaisuun ryhmien vaihdosta vuorovuosin. Matka ulkomaille ja miltei välitön isännöinti koettiin käydyissä keskusteluissa liian raskaiksi.

Kesällä 1988 ei Järvenpään ja Vácin leiriä järjestetty lainkaan, koska Järvenpäässä toteutettiin kaikkia ystävyyshaupunkteja koskenut kansainvälinen kohtaaminen. Vuonna 1989 järvenpääläisten matkatessa seuraavan kerran Unkariin noudatettiin periaatteiltaan samanlaista ohjelmaa; majoitus leirikeskuksessa, perheissä sekä Balatonin pioneerileirillä, jossa tällä kertaa oli lapsia ja nuoria Puolasta ja DDR:stä. Vuoroin vieraisa -periaatetta onkin noudatettu vuodesta 1989 asti.

Kohti nuorisoturismia?

1990-luvulla leiriaikaa lyhennettiin kymmenestä päivästä nykyiseen (2007) kahdeksaan päivään. Perhemajoituksesta ja leirielämästä luovuttiin myös ja vierailut Unkarissa saivat enemmän turistimatkailun luonnetta. Tapaamisia unkarilaisnuorten kanssa ei juurikaan sisällytetty ohjelmaan. Leiriajankohdan siirtäminen heinäkuun loppuun ajoittuvan Váci Világi Vigalom -kaupunkifestivaalin kanssa samaan aikaan on toisaalta tuonut runsaasti mahdollisuuksia tutustua unkarilaiseen osaamiseen kulttuurin eri osa-alueilla. Myös monipuolinen retkitarjonta Vácin lähiseudun kohteisiin sekä Budapestiin, Egeriin ja Baltonille on tehnyt leireistä käymisen arvoisia.

Järvenpäässä on pyritty koko ajan ottamaan paikallisia nuoria – joko Unkarissa käyneitä tai sinne mieliviä – mukaan toimintaan. Nuoret ovat saaneet mahdollisuuksia kontakteihin unkarilaisten ikätovereidensa kanssa. Nuoret ovat osallistuneet niin leiriohjelmien suunnitteluun kuin käytännön järjestelyihin sekä kantaneet ison vastuun vieraiden viihtymisessä Järvenpäässä ja Suomessa. Perinteiset tutustumiskohteet Suomessa Järvenpään lisäksi ovat olleet Helsinki ympäristöineen, Lahti ja Porvoo.

Nuorisovaihto Vácissa 2006

Koska vácilaiset olivat vierailleet Järvenpäässä ja Suomessa kesällä 2005, koitti vastavierailun aika heinäkuussa 2006. Tarkka leiriajankohta 24-31.7.2006 oli sovittu osapuolten välillä jo loppuvuonna 2005.

Osallistujien valinta

Unkariin lähtevän ryhmän ohjaajiksi valittiin maaliskuussa 2006 kolme nuorisotoimiston työntekijää sekä kaksi muuta henkilöä. Ohjaajista kaksi oli naisia ja loput miehiä. Vaikka leirikielenä englanti on yleistynyt niin pitkällisen perinteen mukaisesti järvenpääläisryhmän yksi ohjaajista palkattiin tehtäväänsä osin täydellisen unkarin kielen taitonsa vuoksi.

Leiriläisiksi haettiin 25 järvenpääläistä 13-17-vuotiasta nuorta. Osanottajiksi mieliviä ja hakemuslomakkeen täyttäneitä ja palauttaneita oli kaikkiaan 36 nuorta. Leiristä tiedotettiin nuorisotoimen kesäleiriesitteessä, koulujen ja nuorisotalojen ilmoitustauluilla, paikallislehdissä sekä nuorisotoimen kotisivulla.

Leiriläisten valintakriteerejä olivat ikä, harrastukset, aktiivisuus, kielitaito, nuhteettomuus, ja itse hakemuksesta ilmenneet nuoren itse kertomat mahdolliset erityisperusteet tahi -taidot. Aikaisemmin leirille osallistuneet kärsittiin pois valittavien joukosta. Koska nuorisoparlamentin rooli edelliskesän vierailun isännöinnissä koettiin merkittäväksi, varattiin leiripaikoista viisi nuorisoparlamentin jäsenille. Tarkoituksena oli näin jatkaa hyvän alun saanutta nuorisoparlamenttiyhteyttä unkarilaisiin nuoriin. Leiriläisten valinnasta vastasivat ohjaajiksi valitus nuorisotyöntekijät yhdessä.

Ryhmän ennakkotapaamiset

Kun ryhmä oli valittu ja tieto valituille saatu onnistuneesti perille, kutsuttiin osanottajat koolle ensimmäiseen yhteiseen tapaamiseen. Keskustan nuorisotilalla pidetyssä tilaisuudessa ryhmäydyttiin, tutustuttiin toisiin ja jakauduttiin neljään ryhmään, joilla kullakin oli yhden ohjaajan johdolla oma ennakkotehtävänsä.

Yksi ryhmistä sai toimeksiannon hankkia tuliaisia vietäväksi Váciin, toinen kokosi Järvenpäästä kertovaa aineistoa ja materiaaleja, kolmas tuotti valokuva-albumeja aiheena Järvenpää nuorten silmin. Neljännen ryhmän vastuulla oli taltioida suomalaista nuorisomusiikkia ja kota laulumonisteita yhteisiä tuokioita varten. Lisäksi ensimmäisessä palaverissa annettiin tuhti annos tietoa Unkarista ja Vácista sekä käytiin läpi tulevia pelisääntöjä. Tilaisuudessa tehtiin myös kirjallinen kysely nuorten odotuksista ja toivomuksista tulevan leirin suhteen.

Toinen ryhmätapaamine järjestettiin Kyrölän nuorisotalolla. Leiriläisten ja ohjaajien lisäksi paikalle oli kutsuttu osanottajien huoltajat. Tilaisuuden pääpaino oli käytännön järjestelyjen lisäksi leirisääntöjen yhteisellä käsittelyllä. Vanhemmille tiedotettiin aiemman kirjallisen informaation varmentamiseksi pelisäännöt tupakointiin ja päihteiden käyttöön leirin aikana. Nollatoleranssi saavutti läsnä olleiden joukossa jakamattoman, yksimielisen kannatuksen. Tilaisuudessa sovittiin myös, että mikäli väärinkäytöksiä ilmenee nuoret joutuvat itse soittamaan kotiin ohjaajan valvonnassa ja kertoa mitä on tapahtunut. Samassa yhteydessä leirihenkilökunta ja säätorikkomukseen syyllistyneen vanhemmat voivat puida tapahtunutta kuin myös miettiä mahdollisia jatkotoimenpiteitä. Ohjaajat kontrolloivat tapaamisen jälkeen myös toimintaryhmien aikaansaannokset sovituista ennakkotehtävistä.

Kolmas kohtaaminen ennen leirille lähtöä järjestettiin kaupungin nuoristoimistossa. Tällöin lähinnä varmistettiin se, että kaikki tarvittava on hoidettu enne H-hetkeä. Myös etukäteen sovitut aineistot ja materiaalit koottiin yhteen. Yhteydenpito isäntäkaupunkiin samoin kuin kuljetusten ja lentojen kilpailuttaminen oli hoidettu oman aikataulutuksen ja yhdessä sovitun tehtäväjaon mukaisesti hyvissä ajoin ennen itse leiriä.

Leiriviikko Unkarissa

Päivä 1 Malévin lento kohtia Budapestia lähti aikataulunsa mukaisesti maanantaina 24.7. Helteisellä Ferihegy 2 -lentoasemalla odottanut bussi kuljetti ryhmä halki ruuhkaisen Budapestin. Majoittuminen Vácissa paikalliseen motelliin yllätti vieraat myönteisesti, sillä ounastellun asuntolamajoituksen sijasta osa ryhmästä sai ilon yöpyä 2-4 hengen huoneissa omin suihkuin ja käymälöin. Siistiytyminen ja maistuva lounas jouduttiin hoitamaan pikaisesti kaupungintalolla odottaneen virallisen vastaanoton vuoksi. Saunaa lämpötilaltaan ja ilmankosteudeltaan muistuttanut, apulaiskaupunginjohtajan isännöimä tilaisuus kaupungintalolla sujui kuitenkin kohtuullisen mutkattomasti. Tulopäivään kuului vielä kävelykierros kaupungin keskustassa sekä nopeat vierailut kahdessa kirkossa, museossa ja pimenevällä Tonavan rannalla.

Päivä 2 Hikisen ja hieman levottoman yön jälkeen, tiistaina 25.7. ohjelmassa oli vierailu Gödöllön kaupungissa, kreivitär Sissin palatsissa sekä Aquapark-vesipuistossa aivan Hungaroringin formula 1 -radan tuntumassa. Sekä palatsi että huikea vesipuisto jäivät monen leiriläisen mieleen viikon kohokohtina. Päivä oli jo pitkällä ennen kuin ryhmä pääsi palaamaan Váciin päivälliselle ja kotimotelliinsa. Lyhyehköjä kävelyitä lukuun ottamatta ehtoolla ei järjestetty enää muuta ohjelmaa.

Päivä 3 Keskiviikko 26.7. oli varattu Budapestiin tutustumiselle. Vácilaisten isäntien lämpimät suhteet Unkarin parlamenttitalon henkilökuntaan antoivat ryhmälle ainukertaisen mahdollisuuden tutustua uljaan rakennuksen salaisimpiin sopukoihin. Budan kukkulat ja Pestin kauppakadut tulivat myös tutuiksi järvenpääläisille. Lähes 40 asteen ulkoilmalle oivan vaihtoehdon tarjosi aamupäivällä ohjelmaan kuulunut käynti Budan tippukivuluolastossa, jossa ilma oli kostean raikasta ja tervetullutta vaihtelua koko viikon kestäneelle armottomalle kuumuudelle.

Päivä 4 Torstai 27.7. vietettiin helteisen bussimatkan jälkeen Balatonjärven maisemissa. Tihanyin niemimaan kulttuurikohteiden jälkeen polskiminen järven 27-asteisessa vedessä tavanomaisen 40 asteen helteessä maistui erinomaiselta. Balatonfüredin täpötäysi uimala sai nauttia suomalaisnuorten

yhteislaulusta. Ilta oli jo pimentynyt, kun Vác viimein otti vastaan retkeläset.

Päivä 5 Perjantaina 28.7. järvenpääläiset tutustuivat Szentendren taiteilijakaupunkiin ja jälleen tarjoutui mahdollisuus tutustua Unkarin uimalakulttuuriin Leányfalun kylpylässä. Kiireisen päivän ehtoon koittivat hartaasti odotetun Váci Világi Vigalom -festivaalin avajaisjuhlallisuuudet kaupungin keskustassa. Yli 10.000-päiselle yleisölle oli varattu toinen toistaan korkeatasoisempia elämyksiä. Ohjelma huipentui mahtavaan Carmina Burana -konserttiin Pyhän Tuomaksen kirkon edustalla. Lähes 200-henkinen taiteilijajoukko suoriutui esityksestään mallikelpoisesti eikä suosionosoituksista tahtonen tulla loppua öisessä Vácin keskustassa.

Päivä 6 Lauantaina 29.7. matkattiin jokilaivalla Tonavan mutkaan Visegrádin linnaan. Mahtavat näkymät Tonavalle ja niin Slovakian kuin Tsekin tasavallan puolelle hurmasivat järvenpääläisjoukon. Alueeseen ja paikkoihin tutustumalla Itävalta-Unkarin historia aukeni ryhmälle entisestään. Loppupäivä vietettiin varsin vapaamuotoisesti festivaaliohjelmaan tutustuen, itse kukin mieltymyksenä mukaan. Hellekauden päättymisen merkiksi taivas aukeni illalla. Raivoisa ukkoskuuro muutti Vácin kadut tulviviksi joiksi ja katkaisi sähköt koko kaupungista pitkäksi aikaa. Festivaaliohjelma saatiin kuitenkin viedyksi loppuun – tosin kohtalaisella viiveellä – kiitos järjestäjien peräänantamattoman ja sitkeän työn.

Päivä 7 Sunnuntaina 30.7. opiskeltiin unkarin kieltä. Isännät näet lupasivat ilmaislipun Vácin maauimalaan koko päiväksi niille, jotka osaisivat vakuuttaa uimalaitoksen henkilökunnan kielitaidollansa. Osa järvenpääläisistä osoitti kielitaidon lisäksi kiitettävää kansalaisrohkeutta lentelemällä helikopterilla ystävyyskaupungin yllä. Iltapäivällä, jälleen kiireisen lounaan jälkeen joukko nuoria kohtasi isäntäväen kokoaman vácilaisjoukkueen jalkapallokentällä. Naisvaltainen järvenpääläisryhmä taisteli hienosti taitavampaa, kookkaampaa ja nopeampaa kotijoukkuetta vastaan. Tuloksena niukka maalin tappio, mikä oli pieni hinta ensimmäisestä virallisesta kontaktista paikallisiin nuoriin! Koko leiriviikon huipennus koettiin yön pimentämällä Tonavan rannalla, kun muhkea ilotulitus tuntui kestävän loputtomiin Mahlerin ja Mozartin sävelten kiiriessä Vácin ilmatilassa. Kotimatka taitettiin yhdessä kävellen, viimeistä kertaa leiriviikon aikana, hiukan haikein mielin.

Päivä 8 Maanantaina 31.7 pakattiin matkatavarat, luovutettiin huoneet ja jätettiin jäähyväiset Vácille. Moni ehti vielä tuhlat viimeiset forinttinsa Budapestin ostoskeskuksessa ennen kuin Malévin lento palautti 30-henkisen joukon kotimaankamaralle.

(Leiriohjaajien päiväkirjat, 2006)

Kuva 1. Järvenpääläisnuoria Tihanyin niemimaalla, Balaton-järvellä. (Kuva: Jari Ahola)